

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A m. kir. földművelésügyi miniszter 114.000/IX. 1./1942. számú körrendelete a munkaadónak katonai szolgálatra bevonult gazdatiszttel, gazdasági cseléddel és gazdasági munkással, illetőleg eltartottaikkal szemben fennálló kötelezettségei tárgyában.

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének, a Székesfehérváros polgármesterének és a kárpátaljai közigazgatási kirendeltségek vezetőinek.

Több oldalról felmerült az a kérdés, hogy a katonai szolgálatra bevonulás a hatályos jogszabályok szerint mennyiben érinti a gazdasági szolgálati (munka-) szerződés fennállását s hogy a munkaadó gazda (birtokos) mire köteles a bevonult gazdatiszttel, gazdasági cseléddel és gazdasági munkással, illetőleg ezek eltartottaival (családjával) szemben?

Erre vonatkozóan tudomásulvétel, alkalmazkodás, továbbá az alárendelt hatóságok tájékoztatása és megfelelő utasítással ellátása, valamint az érdekeltek felvilágosítása végett az alábbiakat állapítom meg.

A felmerülő kérdések rendszerint a következő főbb pontokra vonatkoznak.

- a) a rendelkezések alkalmazása szempontjából figyelembe jövő katonai szolgálat,
- b) a bevonulásnak a szolgálati, illetőleg munkaviszonyra gyakorolt hatása,
- c) a gazdatisztet és eltartottjait megillető járandóságok,
- d) a gazdasági cselédet és eltartottjait megillető járandóságok,
- e) a bevonulás előtt a gazdasági cselédnek kiszolgáltatott járandóságok kérdése,
- f) a cselédlakás kérdése és
- g) a gazdasági munkásokkal kapcsolatos kérdések.

A rendelkezések alkalmazása szempontjából figyelembe jövő katonai szolgálat.

Az irányadó rendelkezésekben a bevonult személyek és eltartottaik részére biztosított kedvezmények annak idején a rendkívüli fegyvergyakorlat esetére állapítottak meg. Időközben egyéb címeken is rendszeresítették katonai behívásokat, sőt legújabban a mozgósított alakulatokhoz hadiszolgálatra is történnek behívások. A behívások különfélesége azonban a behívott személyek, illetőleg eltartottaik jogosultságát a kedvezmények tekintetében nem befolyásolja. Az 1990/1942. M. E. számú rendelet 30. §-a szerint ugyanis „a rendkívüli fegyvergyakorlatra bevonult személyek és eltartottaik részére biztosított kedvezmények azokat a személyeket (eltartottaikat) illetik meg, akik m. kir. honvédségnél, a m. kir. csendőrségnél, vagy táborig csendőrségnél a nem hivatásos állományban — a két, illetve három évi rendes tényleges szolgálatra bevonulás esetét kivéve — bármely okból és címen (pl. tartaléki, póttartaléki szolgálati kötelezettség alapján) bármilyen (fegyveres, kiegészítő vagy egyéb természetű) tényleges szolgálatot vagy közérdekű munkaszolgálatot bárhol teljesítenek.“

A bevonulásnak a szolgálati, illetőleg munkaviszonyra gyakorolt hatása.

A két, illetve három évi rendes, tényleges katonai szolgálatra bevonulás kivétel nélkül minden gazdasági munkavállaló szolgálati jogviszonyát azonnal megszünteti. A gazdasági cselédekre vonatkozóan ezt az 1907. évi XLV. t.-c. 49. §-ának utolsó bekezdése kifejezetten kimondja, de minden más munkavállalóra ugyanez következik az általános magánjogi szabályokból. Azok a rendelkezések pedig, amelyek egyes bevonultak szolgálati jogviszonyát a bevonulás ellenére fenn tartják, nem terjednek ki a két, illetve három évi rendes, tényleges katonai szolgálatra bevonulás esetére.

A bevonulásnak minden más esetében meg kell különböztetni a gazdasági munkavállalóknak egyes csoportjait. A gazdatisztekre (erdőtisztekre, műkertészekre, stb.) nézve a 7.800/1938. M. E. számú rendelet 2. §-a, a gazdasági cselédekre nézve pedig a 7400/1938. M. E. számú rendelet 1. §-a rendelkezik akként, hogy a bevonulás a **szolgálati jogviszonyt** nem szünteti meg.

Másként áll a helyzet a mezőgazdasági munkások, napszámosok, erdőmunkások, dohánykertészek és általában minden olyan gazdasági munkavállaló tekintetében, aki sem gazdatiszt, sem gazdasági cseléd. Ezek bármilyen címen vonulnak is be, a bevonulás szolgálati jogviszonyuk azonnali megszüntetését okozza.

A szolgálati jogviszony megszűnése esetében a munkaadó a szolgálati szerződésen alapuló kötelmeit csak a szolgálati jogviszony megszűnésének, azaz a bevonulás napjáig terjedő időre köteles teljesíteni.

A 7.800/1938. M. E. számú rendelet 2. §-a szerint a bevonult gazdatisztnak továbbra is fennmaradó szolgálati jogviszonyát a munkaadó birtokos a bevonulás ideje alatt felmondással sem szüntetheti meg. A bevonulás előtt történt felmondás esetében a felmondási idő folyása a bevonulás tartama alatt szünetel.

A 7.400/1938. M. E. számú rendelet 1. §-a szerint azt a gazdasági cselédet, akinek szolgálati jogviszonyát a bevonulás sem szünteti meg, gazdája a bevonulás ideje alatt felmondással sem bocsáthatja el. A 121.900/1940. F. M. számú értelmező rendelet szerint ez a rendelkezés nem érinti annak az elbocsátásnak, illetve felmondásnak az érvényességét és joghatályát, amely a bevonulást megelőzően történt. Így például, ha a fegyvergyakorlatra vagy póttartaléki kiképzésre bevonult gazdasági cseléd szerződését a gazda még a bevonulást megelőzően március 31-ére szabályszerűen felmondotta, ezen a napon a szerződés annak ellenére megszűnik, hogy az időpont a bevonulás tartamára esik. Viszont a bevonulás előtt előre megkötött gazdasági cselédszerződés, a bevonulás ellenére — de természetszerűen a fennálló korlátozások között — teljesítendő attól a naptól kezdve, amely a szerződés szerint a szolgálatba lépés napja. Következésképpen az április 1-től kezdődően új helyre elszegődött cseléddel szemben a munkaadó gazdának fentebb részletezett kötelezettségeit ettől a naptól az új gazda köteles teljesíteni.

A gazdatisztet és eltartottjait megillető járandóságok.

Annak a gazdatisztnak, akinek vele élő felesége, vele közös háztartásban élő gyermeke, vagy jogszabály alapján eltartandó keresőképtelen hozzátartozója (a következőkben: eltartottja) nincs, járandóságát a birtokos nem tartozik kiszolgáltatni, köteles azonban a gazdatisztnak a lakást, kertet, földjárandóságot és állattartást meghagyni. Ha pedig a jelen bekezdésben említett gazdatiszt a legénységi állományban teljesít katonai szolgálatot, köteles ezenfelül a birtokos neki a szerződés sze-

rint járó készpénzfizetés felét is kiszolgáltatni. (7.800/1938. M. E. sz. r. 3. §. (1) bek.)

Annak a gazdatisztnak, akinek legalább egy eltartottja van, a birtokos a lakást, kertet, tüzelőanyagot, földjárandóságot a szerződés értelmében kiszolgáltatni és ha a gazdatisztnak állattartása van, azt a szerződés szerint juttatni köteles. Ezeken a járandóságokon felül a szerződés szerint járó pénzbeli és egyéb természetbeni járandóságokból annak a gazdatisztnak, akinek egy eltartottja van, a járandóság felét, akinek egynél több eltartottja van, a járandóság háromnegyedét köteles a birtokos kiszolgáltatni. Tejjárandóságból az egészet ki kell szolgáltatni, ha a gazdatiszt eltartottjai között 12 éven aluli gyermek van. (7.800/1938. M. E. sz. r. 3. §. (2) bek.)

Ha a birtokos a bevonult gazdatiszt helyébe kisegítő gazdatisztet alkalmaz és a kisegítő gazdatiszt másként el nem helyezhető, neki a bevonult gazdatiszt családja lakást és a szükséghez és lehetőséghez képest ellátást köteles adni, az ellátás értékét azonban a birtokos megteríteni tartozik. (7.800/1938. M. E. sz. r. 4. §.) Előfordulhat azonban, hogy a kisegítő gazdatiszt is bevonul. Ebben az esetben elvileg ugyanazok az intézkedések az irányadók, mint amelyek a helyettesített gazdatiszt bevonulása esetében.

A gazdasági cselédet és eltartottjait megillető járandóságok.

Annak az éves gazdasági cselédnek, akinek sem vele élő felesége, sem vele közös háztartásban élő és eltartásra szoruló gyermeke, vagy jogszabály alapján eltartandó keresetképtelen más hozzátartozója (a következőkben: eltartottja) nincs, a bérét (járandóságát) — a szegődményes földjárandóság kivételével — a gazda nem köteles kiszolgáltatni. (7.400/1938. M. E. sz. r. 2. §. (1) bek.)

Annak az éves gazdasági cselédnek, akinek legalább egy eltartottja van, a lakást, a szegődményes fűtőanyagot és földet a gazda a szerződés értelmében kiszolgáltatni és ha a cselédnek állattartása van, azt a szerződés szerint juttatni köteles. (7.400/1938. M. E. sz. r. 2. §. (2) bek.)

A 137.340/1939. F. M. számú rendelet szerint a 7.400-as rendelet idézett rendelkezését akként kell értelmezni, hogy ha a cselédnek állattartás helyett tejjárandósága van, a gazda az állattartást helyettesítő tejjárandóságot köteles juttatni.

A 121.900/1940. F. M. számú rendelet szerint a gazdasági cseléd-törvény (1907 : XLV. t.-c.) 28. §-ában szabályozott betegellátási kötelezettség a bevonult cseléd igényjogosult hozzátartozói javára a bevonulás tartama alatt is terheli a munkaadó gazdát.

Különösen fontos, hogy eltartott nem létében a szegődményes földjárandóság, legalább egy eltartott esetében pedig ezenfelül a lakás, szegődményes fűtőanyag és az állattartás, vagy az azt helyettesítő tejjárandóság, valamint a betegellátás csakis az éves cselédnek, illetve eltartottainak jár. A nem éves cseléddel szemben maga a szolgálati jogviszony ugyan fennmarad, de a bevonulás tartamára a gazda a nem éves gazdasági cselédnek semilyen szolgáltatást nem köteles teljesíteni. Nem köteles tehát még a lakás élvezetét sem meghagyni.

Éves gazdasági cselédnek sem köteles a gazda az úgynevezett szegődményt (kenyérgabonát, stb.), a készpénz, vagy más olyan járandóságot szolgáltatni, amelyet az idézett rendelkezések fel nem sorolnak. A 7.400/1938. M. E. számú rendelet 2. §-ának (2) bekezdését ugyanis, amely kötelezővé tette a készpénzbér és a szegődmény szolgáltatását is,

— miután az a vezetésem alatt álló minisztérium gyakorlata szerint már a 8.260/1939. M. E. számú rendelet hatálybalépése, azaz 1939. szeptember 2-a óta amúgy sem volt alkalmazható, — az 1990/1942. M. E. számú rendelet 31. §-a kifejezetten hatályon kívül helyezte.

A gazdasági cseléd-törvény (1907. évi XLV. t.-c.) 31. §-a és a honvédelmi törvény (1939. évi II. t.-c.) 72. §-ának (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a rendes fegyvergyakorlatra vagy póttartaléki kiképzésre bevonult éves nős, vagy családos gazdasági cselédnek távolléte idejére bérét levonni, vagy a helyettesítés költségével őt terhelni nem szabad. Ez azt jelenti, hogy ha a behívás rendes fegyvergyakorlatra vagy póttartaléki kiképzésre szól, a gazda az éves nős, vagy családos gazdasági cselédnek a bevonulás tartama alatt is minden bérét és járandóságát csorbítatlanul szolgáltatni köteles. Az 1990/1942. M. E. számú rendelet 30. §-ának (2) bekezdése ezeknek a rendelkezéseknek az alkalmazását felfüggesztette és kimondotta, hogy egyelőre a rendes fegyvergyakorlatra vagy póttartaléki kiképzésre bevonult éves nős, vagy családos gazdasági cselédek is csak az előzőekben ismertetett kedvezmények illetik meg.

A bevonulás előtt kiszolgáltatót járandóságok kérdése.

Ezzel a kérdéssel részletesen foglalkozik a 121.900/1940. F. M. számú rendelet.

Az 1907. évi XLV. t.-c. 21. §-ának (2) bekezdése szerint, ha nincsen más megállapodás, a járandóságokat általában évnegyedenként előre kell kiszolgáltatni. Ez az általános szokás is. Rendszerint tehát az az eset, hogy akkor, amikor a bevonulás kezdetét veszi, a bevonult gazdasági cseléd olyan járandóságokat is előre megkapott, amelyek a bevonulás tartama alatt őt nem illetik meg.

A magánjog szabályai szerint ilyen esetben a munkaadó gazda a szóbanlevő járandóságokat alaptalan gazdagodás címén általában visszakövetelheti, vagy ami egyre megy, a legközelebbi esedékesség alkalmával levonhatja. Szociális szempontból kívánatos azonban, hogy a munkaadó gazda arra a hónapra vonatkozóan, amelyre a bevonulás napja esik, visszakövetelési, illetőleg levonási jogával ne éljen.

Nem lehet visszakövetelni, illetve levonni az előre kiszolgáltatót, de a bevonulás alatt a cselédet meg nem illető járandóságokat akkor, ha a bevonult cseléd helyett akár családjának valamely arra alkalmas tagja, akár más a maga munkaerejét a munkaadó gazda rendelkezésére bocsátja és ezzel a bevonult cseléd munkáját — vagy legalább annak nagyobb részét — pótolja. Ebben az esetben ugyanis a munkaadó rovására alaptalan gazdagodás nem áll fenn.

Ha a negyedévenként előre kiszolgáltatót járandóságok esedékességének idején már bizonyos, hogy a cseléd abban a negyedben be fog vonulni, a munkaadó gazda nem esik késedelembe és nem követ el kihágást, ha a járandóságokat előlegképpen csak annak a hónapnak a végéig terjedő időre szolgáltatja ki, amelyben a bevonulás várható. Ha azonban ebben a hónapban a cseléd mégsem vonul be, a hátralékos járandóságokat az egész negyedévre azonnal követelheti.

A cselédlakás kérdése.

Ebben a kérdésben is a 121.900/1940. F. M. számú rendelet irányadó.

Az éves gazdasági cseléd részére a cselédlakást mindaddig szolgáltatni kell, amíg a cselédszerződés — a bevonulástól független okból — meg nem szűnik. Ha a szerződés a bevonulás alatt megszűnt, de a cseléd új helyre szegődött el, cselédváltózkor az új gazda köteles a

cseléd családját befogadni és neki lakást biztosítani. Ha a cseléd nem szegődött el, a régi gazda a szerződés megszűnésekor a cselédlakás kiürítését jogosan kívánhatja. Ilyenkor azonban az illetékes hatóság szeressen meggyőződést arról, hogy a gazdaságban zavart okozna-e, ha a régi munkaadó a cselédlakás élvezetében a bevonult cseléd családját továbbra is meghagyná, vagy pedig a cselédlakás az újonnan felfogadott cseléd, illetve családjá számára szükséges, s a gazdaságban más nélkülözhető cselédlakás nincs.

Ha a munkaadó gazdának különösebb nehézség nélkül módjában áll a bevonult gazdasági cseléd családjának hajlékáról gondoskodni, a hatóság igyekezzék őt méltányosság gyakorlására bírni.

Ha pedig a bevonult cseléd családjának elhelyezését ekként nem lehetne biztosítani, minden rendelkezésre álló eszközzel igyekezzék előmozdítani, hogy a család megfelelő, s olyan hajlékhoz jusson, aminek esetleges bérét — egyéb elsőrendű életszükségletein felül — fedezheti a hadiségélyből.

A gazdasági munkásokkal kapcsolatos kérdések.

A mezőgazdasági munkások, napszámosok, erdőmunkások, dohánykertészek és egyéb, gazdatisztnek vagy gazdasági cselédnek nem minősülő gazdasági munkavállalók bevonulása esetében az a jogi helyzet, hogy a szolgálati jogviszony (munkaviszony) a bevonulással azonnal megszűnik. Ennélfogva a munkaadót a szóbanlevő munkavállalókkal szemben a bevonulástól kezdve kötelezettségek nem terhelik. Egyedüli kivétel az, amelyet a 4.760/1940. M. E. számú rendelet 5. §-a megállapít: „Ha a munkaadó az aratást egészen, vagy részben aratógéppel végzett, köteles bevonult munkásainak kiszolgáltatni annak az aratórésznek 40%-át, amelyet a bevonult munkás az aratási szerződés teljesítése esetében keresett volna.“ A 163.000/1940. F. M. számú rendelet 6. pontja szerint a most idézett rendelkezést csak annyiban lehet alkalmazni, amennyiben a munkaadó bevonult aratójának munkáját aratógéppel pótolta. Ez azt jelenti, hogy a munkaadónak eredetileg nem volt szándékában géppel arattatni, de miután leszerződött aratói, vagy azok közül egyesek bevonultak, mégis aratógépet vesz használatba.

A 4.760/1940. M. E. számú rendelet 3. §-a az aratási, hordási és cséplési rész megosztására vonatkozóan a következőképpen rendelkezik: „Ha a közös munkára ugyanazzal a szerződéssel elszereződött munkások a bevonult munkástársukra eső aratási, hordási és cséplési munkát helyettes nélkül maguk végzik el, a részbert, vagy más együttesen követhető munkabért a munkások egymás közötti viszonyában úgy kell megosztani, mintha a bevonult munkás is teljesítette volna a munkát. A bevonult munkás azonban az ekkép reá eső munkabérnek csupán felét kapja; a másik fele a munkát valóban végző munkásokat illeti. A munkaadó felelős azért, hogy a bevonult munkás kielégítették.“

Látható tehát, hogy a megosztás csak annyiban kötelező, amennyiben a munkát az otthonmaradtak helyettes nélkül végezték el s ezáltal több keresethez jutottak. Amint a 163.000/1940. F. M. számú rendelet 2. pontja megállapítja, „ha a munkaadó az aratási, hordási vagy cséplési munkára szerződött, de bevonult munkásainak pótlására legálább annyi helyettest fogadott fel, mint amennyi munkás bevonult, a szóbanlevő szakaszt egyáltalán nem lehet alkalmazni, mert nincsen olyan munka, amelyet a közös munkára ugyanazzal a szerződéssel elszereződött munkások bevonult munkástársuk helyett végeztek volna el.“

A 199.500/1941. F. M. számú rendelet szerint a 4.760/1940. M. E. számú rendelet ezidőszent is teljes egészben hatályban van. Így külö-

nösen hatályban vannak a bevonult munkások helyettesítésére vonatkozó alábbi szabályok.

Ha a munkás a munkaszerződést bevonulása miatt nem teljesítheti, elsősorban azt kell helyettesül felfogadni, akit a bevonult munkás ajánl a munkaadónak, feltéve, hogy az ajánlott helyettes munkaképes és megbízható és ellene a munkatörvény (1898. évi II. t.-c.) 22. §-ában meghatározott felmondási ok nem áll fenn. A bevonult munkás által aratásra ajánlott helyettes felfogadása csak akkor kötelező, ha az ajánlás a munkaadónak legkésőbb az aratást 48 órával megelőzően tudomására jutott. (4.760/1940. M. E. sz. r. 1. §. (1) bek.)

A közös munkára ugyanazzal a szerződéssel elszereződött munkások helyett a munkaadónak csak akkor ajánlhatnak, ha a bevonult munkás kellő időben megfelelő helyettést nem ajánlott. Ezzel a jogukkal legkésőbb az aratást 24 órával megelőzően élhetnek. (4.760/1940. M. E. sz. r. 1. §. (2) bek.)

Ha az aratási, hordási vagy cseplési munkára szerződötetett, de bevonult munkás pótlására a munkaadó helyettést fogadott fel és az eredetileg szerződötetett munkás utóbb munkára jelentkezik, a helyettesül fogadott munkás jogosult munkaszerződését felbontani és más munkát vállalni. Ha a helyettesül fogadott munkás a munkaszerződés fenn tartását kívánja, a munkaszerződés mind a helyettesített, de visszatért, mind a helyettes munkással szemben fennmarad. Ebben az esetben az arra a munkára szerződött munkások nem igényelhetnek kárpótlást amiatt, mert a munkáslétszám növekedése következtében az egy-egy munkásra eső munkamennyiség és munkabér csökkent. (4.760/1940. M. E. sz. r. 2. §. (1) bek.)

A helyettesül felfogadott munkás ezen az alapon csak akkor bonthatja fel a szerződést, ha ezt az elhatározását a munkaadóval a bevonult munkás munkára jelentkezésétől számított 24 óra alatt előszóval, vagy ez idő alatt feladott ajánlott levélben közli; a közlés elmulasztása esetében a szerződést utóbb ebből az okból fel nem bonthatja. (4.760/1940. M. E. sz. r. 2. §. (2) bek.)

Budapest, 1942. május 15-én.

(720. sz. Dt.)

Báró losonczy Bánffy Dániel s. k.
m. kir. földművelésügyi miniszter.

A m. kir. iparügyi miniszter 33.500/1942. Ip. M. számú rendelete egyes faanyagok forgalmának a szabályozása tárgyában.*

Az ipari nyeranyagok és termékek előállításának, forgalmának és felhasználásának szabályozásáról szóló 12.112/1939. M. E. számú rendeletben, továbbá az egyes faanyagkészleteknek a termelőnél zár alá vételéről szóló 980/1942. M. E. számú rendelet 1. és 5. §-ában, végül — mint a 4500/1940. M. E. számú rendelettel kijelölt illetékes miniszter — a honvédelemről szóló 1939. II. t.-c. 113. és 114. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a földművelésügyi és a honvédelmi miniszterrel egyetértve a következőket rendelem.

1. §. A jelen rendelet hatálya kiterjed:

1. a döntött lúccs- és jegenyefenyőszálfának kérgezve legalább 8 cm és legfeljebb 24 cm. valóságos (nem közép-) átmérőjű részéből kitermelhető gömbölyegfa-anyagra;

2. a döntött erdei- és feketefenyőszálfának, továbbá a döntött tölgy-, cser-, bükk-, akác-, gyertyán- és szilfának kérgezve legalább 10 cm. és legfeljebb 24 cm. valóságos (nem közép-) átmérőjű részéből kitermelhető gömbölyegfa-anyagra.

* Megjelent a Budapesti Közlöny 1942. évi május 21.-i 115. számában.

2. §. A jelen rendelet 3. §-ában szabályozott bejelentési kötelezettség terheli:

a) az ingatlan tulajdonosát, birtokosát, haszonbérletjét és a fatermelőt (az alábbiakban: fatermelő) az 1. §-ban említett gömbölyegfa-anyagokból (az alábbiakban: gömbölyegfa-anyag) a jelen rendelet hatálybalépése napján birtokában lévő, valamint az azután kitermelt készletére vonatkozóan;

b) a fakereskedőt és a fűrésztelepest a jelen rendelet hatálybalépése napján birtokában lévő gömbölyegfa-anyagra vonatkozóan;

c) a fakereskedőt és a fűrésztelepest, ha a jelen rendelet hatálybalépése után olyan gömbölyegfa-anyagokat szerez meg, amelyet a fatermelő a következő bekezdés szerint bejelenteni nem köteles, erre a készletre vonatkozóan.

Az előző bekezdés a) pontjában említett bejelentési kötelezettség nem vonatkozik arra az esetre, ha a jelen rendelet hatálybalépése napján a fatermelő birtokában lévő gömbölyegfa-anyag, továbbá, ha a jelen rendelet hatálybalépése után ugyanabban a naptári évben kitermelt gömbölyegfa-anyag mennyisége a 30 m^3 -t nem haladja meg. Az erdőbirtokossági társulat vezetője azonban az említett bejelentést akkor is köteles megtenni, ha az erdőbirtokossági tagok által az ugyanabban a naptári évben egyenként kitermelt gömbölyegfa-anyag mennyisége a 30 m^3 -en alul marad, de az évi vágásterületről (ideértve az engedélyezett rendkívüli használati területet is) vagy a gyérités során ugyanabban a naptári évben kitermelt gömbölyegfa-anyag mennyisége együtt a 30 m^3 -t meghaladja.

3. §. A 2. §-ban említett bejelentést a M. Kir. Ipari Anyaghivatalhoz (Budapest, II., Fazekas-utca 4., Faosztály) címzett ajánlott levélben, a jelen rendelet 1. számú mellékletében megállapított bejelentési minta szerint, fanemenként külön-külön, két példányban kell megtenni, mégpedig a következő határidők alatt:

1. a 2. §. első bekezdésének a) pontja esetében a jelen rendelet hatálybalépése napján meglévő készletre vonatkozóan a jelen rendelet hatálybalépésének napjától számított tizennégy nap alatt, — a jelen rendelet hatálybalépése után kitermelt készletre vonatkozóan pedig a kitermelés befejezése után haladéktalanul; hosszabb ideig tartó kitermelés esetében ezenfelül a minden év február, május, augusztus és november hó 1. napjáig kitermelt részmennyiségre vonatkozóan az említett hónapok 14. napjáig;

2. a 2. §. első bekezdésének b) pontja esetében a jelen rendelet hatálybalépése napjától számított tizennégy nap alatt;

3. a 2. §. első bekezdésének c) pontja esetében a gömbölyegfa megszerzésétől számított tizennégy nap alatt.

Az előző bekezdés 1. pontjának az alkalmazása szempontjából a kitermelést akkor kell befejezettnek tekinteni, amikor a döntött gömbölyegfa-anyag felmérése megtörtént.

4. §. A 2—3. §-okban meghatározott bejelentést az olyan gömbölyegfa-anyagra vonatkozóan is meg kell tenni, amelyeknek a raktározására, felhasználására, feldolgozására vagy forgalombahozatalára az iparügyi miniszter a földművelésügyi miniszterrel egyetértve, a 980/1942. M. E. számú rendelet 1. §-ának első bekezdése alapján már engedélyt adott, kivéve, ha az említett engedély a m. kir. államvasútnak, a m. kir. postának, hazai bányavállalatnak vagy hazai papiros- és cellulózegyárnak eladott gömbölyegfa-anyagra vonatkozik.

Ha az előző bekezdésben említett engedély alapján a fatermelő a gömbölyegfa-anyagra vonatkozóan a 8. §-ban említett átengedési kötelezettség a vevőt terheli.

5. §. A fatermelő köteles a termelés megkezdésekor a M. Kir. Ipari Anyaghivatalnak ajánlott levélben, a jelen rendelet II. számú mellékletében megállapított bejelentési minta szerint bejelenteni a kitermelés alá kerülő erdőterület helyét, nagyságát, a vágásra kerülő faállomány korát, a kitermelés befejezésének előrelátható idejét és a kitermelésből várható gömbölyegfa-anyag hozzávetőleges mennyiségét.

Az előző bekezdésben említett bejelentési kötelezettség nem vonatkozik az olyan kitermelésre, amelynél a kitermelendő gömbölyegfa-anyag mennyisége egy naptári évben a 30 m³-t előreláthatólag nem haladja meg.

6. §. A 2—5. §-okban meghatározott bejelentési kötelezettség a bejelentésre kötelezett személynek a 990/1939. M. E. számú rendeleten és a 3000/1941. M. E. számú rendelet 2. §-án alapuló bejelentési kötelezettségét nem érinti.

7. §. A bejelentésre kötelezett személy a bejelentési kötelezettség alá eső gömbölyegfa-anyag raktározása, felhasználása, feldolgozása és forgalombahozatala tekintetében — a 9. §. második bekezdésének esetét kivéve — csak a M. Kir. Ipari Anyaghivatal engedélye alapján rendelkezhetik.

8. §. A bejelentésre kötelezett személy a közszükséglet biztosítása céljából abból a gömbölyegfa-anyagkészletéből, amelyet a 2. §. szerint be kell jelentenie, hatóságilag megszabott áron készpénzfizetés ellenében, a M. Kir. Ipari Anyaghivatal felhívására átengedni köteles azt a mennyiséget, amely a saját házi vagy gazdasági szükségletének a M. Kir. Ipari Anyaghivatal által megállapított mértékét meghaladja.

9. §. A M. Kir. Ipari Anyaghivatal a bejelentésre kötelezett személyt — az ország ipari gömbölyegfa-anyagszükségletére figyelemmel — a gömbölyegfa-anyagnak a 8. §. szerinti átengedésére, a bükkfából kitermelt gömbölyegfa-anyagra vonatkozóan a bejelentés kézhezvételétől számított 8 nap alatt, egyéb gömbölyegfa-anyagra vonatkozóan pedig a bejelentés kézhezvételétől számított harminc nap alatt hívja fel. A felhívásban — a bejelentő által megadott szállítási viszonyok figyelembevételével — megjelöli azt a helyet és azt az időpontot, ahova és amely időpontra a gömbölyegfa-anyagot el kell szállítani.

A fakereskedő és a fűrésztelepes azzal a gömbölyegfa-anyagkészlettel, amelynek az átengedésére a M. Kir. Ipari Anyaghivatal az előző bekezdésben említett határidők alatt fel nem hívta, — szabadon rendelkezik.

10. §. A bejelentésre kötelezett személynek azt a gömbölyegfa-anyagkészletet, amelynek a 8. §. szerinti átengedésére a M. Kir. Ipari Anyaghivatal felhívta, elküldéséig (feladásáig) meg kell őriznie és a gömbölyegfa-anyagkészlet elküldésénél (feladásánál) kellő gondossággal kell eljárnia.

A fatermelő az árút a feldarabolás (hossztolás) helyére, továbbá a termelés helyéhez legközelebb eső úthoz, illetőleg vasút- vagy hajóállomásra elszállíthatja (leközéltetheti).

11. §. Ha a fatermelő a döntött erdei- és feketefenyőszálfának, továbbá a döntött tölgy-, cser-, bükk-, akác-, gyertyán- és szilfának a 24 cm-nél vastagabb részét feldarabolni (hossztolni) kívánja és a faanyag 24 cm-nél vastagabb részéből egész méter méretű rönkönyag feldarabolása (hossztolása) —nem lehetséges, — a hiányzó részt a faanyagnak a 24 cm-nél vékonyabb részéből lehet pótolni. A 24 cm-nél vékonyabb anyagból pótolt rész azonban 1 m-nél hosszabb nem lehet.

12. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés, különösen az 1939. II. t.-c. 206. §-a, vagy amennyiben a cselekmény az

1939:II. t.-c. 207. §-a alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő az, aki a jelen rendeletben foglalt rendelkezések valamelyikét megszegi vagy kijátssza.

Az előző bekezdésben meghatározott kihágás miatt kiszabható pénzbüntetésre az 1928:X. törvényekik rendelkezései irányadók. A pénzbüntetés legmagasabb mértéke nyolcezer pengő, olyan esetben pedig, amikor megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a kihágás elkövetője a cselekménnyel illetéktelenül elért, a nyolcezer pengőnek a megállapított kétszeresével felemelt összege.

A pénzbüntetés átváltoztatására, valamint a kihágás elévülésére az 1939:II. t.-c. 212. §-ának (4) és (5) bekezdésében, a befolyt pénzbüntetés hovatfordítására nézve pedig az 1939:II. t.-c. 218. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

Arra a készletre (készletrészre), amelyre nézve az első bekezdésben meghatározott kihágást elkövették, elkobzásnak van helye. Az elkobzott dolog értékesítése és értékének hovatfordítása tekintetében a 6110/1941. M. E. számú rendelet rendelkezései az irányadók.

Az első bekezdésben meghatározott kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a m. kir. rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Az 1929:XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából szakminiszternek az iparügyi minisztert kell tekinteni.

13. §. A jelen rendelet a kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1942. évi május hó 20-án.

Dr. Varga József s. k.
m. kir. iparügyi miniszter.

(Dt.)

I. számú melléklet a 33.500 1942. Ip. M. számú rendelethez.

GÖMBÖLYEGFA-BEJELENTÉS.

1. A bejelentésre kötelezett neve (cége) és lakó- (telep-) helye:
2. A fa neme (lúc-, jegenye-, erdei fenyő, bükk, tölgy, akác, stb.):
3. A faanyag mennyisége m³-ben:*
4. A fa túlnyomó részének az átl. hossza és felső átmérője:
5. A fa tárolási helye:
6. A fa elszállítása szempontjából számbavehető vasútállomás:
7. A vasútállomás távolsága a tárolási helytől és az út minősége:
8. Ha a bejelentő a fát már eladta, a vevő neve és lakcíme:
9. Ha a fa már hosszított állapotban van, milyenek a méretei:
10. A szállítás várható kezdete és tartama:

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a fenti adatok a valóságnak megfelelnek.

. 194 . . évi hó -n.

bejelentő neve (cége).

* Megjegyzés: A 3. pontot pontos adatok felvételének nehézsége esetében, hozzávetőleges becslés alapján kell megválasztani.

II. számú melléklet a 33.500/1942. Ip. M. sz. rendelethez.

FAKITERMELÉS BEJELENTÉSE.

1. A bejelentésre kötelezett neve (cége) és lakó- (telep-) helye:
2. A fa neve (lúc-, jegenye-, erdei fenyő, bükk, tölgy, stb.):
3. A faanyag előrelátható mennyisége m³-ben:
4. A kitermelés helye (pontos megjelöléssel dülő szerint):
5. A kitermelésre kerülő terület nagysága:
6. A vágásra kerülő állomány kora:
7. A kitermelés előreláthatólag kezdődik, ill. végződik:
8. A fa elszállítása szempontjából számbavehető vasútállomás:
9. A vasútállomás távolsága a tárolási helytől és az út minősége:
10. Ha a bejelentő a fát már eladta, a vevő neve és lakcíme:

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a fenti adatok a valóságnak megfelelnek.

., 1942. évi hó-n.

bejelentő neve (cége).

A m. kir. közellátásügyi miniszter 80.100/1942. K. M. számú rendelete a tűzifa legmagasabb árának a megállapításáról szóló 108.900/1941. Á. K. számú rendelet újabb módosítása tárgyában.*

A 9.280/1941. M. E. számú rendelet 1. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. A 108.900/1941. Á. K. számú rendelet (megjelent a Budapesti Közlöny 1941 június 11-i, 131. számában) 1. számú mellékletében az 1940/41. gazdasági évben kitermelt tűzifára megállapított legmagasabb leadóállomási árak az 1941/42. gazdasági évben kitermelt tűzifára is érvényesek.

2. §. A 108.900/1941. Á. K. számú rendelet 2. §-ának (4) bekezdésében foglalt rendelkezések helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

Az 1942. évi október hó 1. napja után kitermelt és a kitermeléstől számított 6 hónapon belül szállított tűzifa (friss fa) ára — az akácfa kivételével — az 1. §. szerint érvényes áraknál métermázsánként 40 fillérrel alacsonyabb.

3. §. A jelen rendelet a kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1942. évi május hó 30-án.

A miniszter helyett:

Rozváczy Lajos s. k.,
államtitkár

(Dt.)

A m. kir. minisztérium 3.370/1942. M. E. számú rendelete a gubacstermés összegyűjtése, valamint a tölgykéreg és a lúcfenyőkéreg kitermelése tárgyában.**

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939: II. t.-c. 112. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

(1) Minden — akár erdő-, akár mezőgazdasági — ingatlanon képződött gubacstermést, ha az öt métermázsát meghaladja, össze kell gyűjteni.

* Megjelent a Budapesti Közlöny 1942. évi május hó 31-i 123. számában.

** Megjelent a „Budapesti Közlöny” 1942. évi június hó 3-i 125. számában.

(2) Ha az ingatlan tulajdonosa (haszonélvezője, haszonbérloje, használója, a kitermelésre jogosult, az alábbiakban: birtokos) a gubacs összegyűjtését és elszállítását saját üzemében elvégeztetni nem kívánja, arról az iparügyi miniszter által kijelölt szerv köteles gondoskodni.

(3) A várható gubacstermésről, ha az öt métermázsát meghaladja, a birtokos köteles minden évben augusztus hó 31. napjáig a kijelölt szervet ajánlott levélben értesíteni és ha a gubacstermés összegyűjtését és elszállítását saját üzemében elvégeztetni nem kívánja, ezt az értesítésben szintén bejelenteni (nemleges bejelentés).

(4) Nemleges bejelentés esetén a birtokos tűrni köteles, hogy ingatlanán a kijelölt szerv a gubacstermést összegyűjtse.

(5) Ha a birtokos nemleges bejelentést nem tesz, őt terheli a gubacstermés összegyűjtésének, megőrzésének és elszállításának kötelezettsége.

2. §.

(1) A tavasszal és nyáron az erdőterületeken kitermelésre kerülő tölgyfák és lúcfenyőfák kérgének szakszerű lehántásáról (cserhántásról) és a lehántolt kéreg megőrzéséről a birtokos gondoskodni köteles. A cserhántás alá eső faállományra az erdőgazdasági üzemterv (ideiglenes terv, használati engedély) előírásai irányadók.

(2) Ilyen előírások hiányában a cserhántás alá eső faállományt — a tavasszal és nyáron kitermelésre kerülő állományból — a birtokos, illetőleg a kijelölt szerv kérelmére, szükséghez képest az illetékes m. kir. erdőigazgatóság állapítja meg.

(3) Ha a birtokos a lehántolt kéreg elszállítását saját üzemében elvégeztetni nem kívánja, arról a kijelölt szerv köteles gondoskodni.

(4) A cserhántással kihasználható vágás területét a birtokos köteles a kijelölt szervvel a jelen rendelet hatálybalépésétől vagy a jelen § (2) bekezdése esetében az erdőigazgatóság megállapítására vonatkozó értesítés vételétől számított nyolc nap alatt ajánlott levélben közölni és ha a lehántolt kéreg elszállítását saját üzemében elvégeztetni nem kívánja, ezt az értesítésben szintén bejelenteni (nemleges bejelentés).

(5) Ha a birtokos nemleges bejelentést nem tesz, őt terheli a lehántolt kéreg elszállításának kötelezettsége.

3. §.

A gubacs és cserkéreg árát a közellátásügyi miniszter rendelettel állapítja meg.

4. §.

A jelen rendelet értelmében összegyűjtött gubacs, tölgykéreg- és lúcfenyőkéregkészletek felajánlására, átadására és átvételére, valamint a kijelölt szervnek a jelen rendelet alapján folytatott tevékenységére vonatkozó szabályokat az iparügyi miniszter rendelettel állapítja meg.

5. §.

(1) Ha a gubacs összegyűjtését és elszállítását, illetőleg a lehántolt kéreg elszállítását a kijelölt szerv végzi, köteles a munka megkezdésének időpontját lehetőleg öt nappal megkezdése előtt, annak elvégzését pedig legkésőbb három nappal a munka befejezése után a birtokosnak tudomására hozni.

(2) A kijelölt szerv a gubacsszedés és szállítás, illetőleg kéregszállítás során az általa, illetve megbízottai által okozott kárért a birtokosnak kártérítéssel tartozik. A birtokosnak kárigényét a munkálatok befejezéséről nyert értesüléstől számított tizenöt nap alatt az elsőfokú erdőrendészeti hatóságnál kell bejelentenie. Ha a birtokos kárigényét e határidő alatt nem jelenti be kártérítésre igényt, nem tarthat.

(3) A bejelentett kárigény jogosságát, a kártérítés összegét és módozatait az elsőfokú erdőrendészeti hatóság állapítja meg.

(4) Amennyiben a birtokos, illetőleg a kijelölt szerv az elsőfokú erdőrendészeti hatóság megállapítását nem fogadja el, igényét bírói úton érvényesítheti.

6. §.

(1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárását büntetendő az, aki a jelen rendeletnek a gubacs, a tölgykéreg és a lúcfenyőkéreg összegyűjtésére, lehántolására, megőrzésére és elszállítására, valamint az értesítési és bejelentési kötelezettségére vonatkozó rendelkezéseit megszegi vagy kijátsza.

(2) A pénzbüntetésre az 1928:X. t.-c. rendelkezései az irányadók azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege az 1939:II. t.-c. 212. §-ának (1) bekezdésében meghatározott mértékig terjed.

(3) A gubacsot, a tölgykérget és a lúcfenyőkérget, amelyre nézve a kihágást elkövették, el lehet kobozni. Az elkobzott gubacs és kéreg értékesítéséből befolyó összeg teljes egészében az államkincstárt illeti.

(4) A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működése területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Szakminiszternek az 1929:XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezések szempontjából a földművelésügyi minisztert kell tekinteni.

7. §.

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba; hatálya az 1943. évi december hó 31. napjával megszűnik.

Budapest, 1942. évi június hó 3-án.

(757. sz.) (90.151/I. A—2/1942. sz.) *Dr. Kállay Miklós* s. k. m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. közellátásügyi miniszter 65.643/1942. K. M. számú rendelete a hazai termelésű tölgy- és lúcfenyő-cserzőkéreg, továbbá a cserzési célokra alkalmas gubacs ármegállapítása tárgyában.*

A 9.280/1941. M. E. számú rendelet 1. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

I. §. (1) A hazai termelésű feldolgozatlan, kötözött tölgy-cserzőkéreg legmagasabb ára, feladóállomáson vasúti kocsiba rakva, illetve cserfeldolgozó telepre (cserőrlő malomba) beszállítva, q-ként 11.— pengő.

(2) Az (1) bekezdésben megszabott ár az úgynevezett „originál” minőségű (50%-ban I. osztályú, 50%-ban II. osztályú) tölgy cserzőkéregre vonatkozik. Amennyiben a feladóállomáson, illetve cserfeldolgozó telepen (cserőrlő malomban) átadott tölgy-cserzőkéregben 70%-nál több a tükkörcser (színkéreg), a fenti árakhoz közös megegyezéssel legfeljebb 5% felár számítható. Az ilyen felárral történt vásárlásokat azonban a vevő kereskedő (bizományos) a körülmények részletezésével minden hónap végén a M. Kir. Közellátási Hivatalhoz (Budapest, VI., Nagymező-utca 1.) bejelenteni köteles.

(3) Ha a tölgy-cserzőkéreg átadása nem a feladóállomáson vasúti kocsiba rakva történik, hanem pl. erdőn tő mellett, vagy erdei rakodón stb., a feladóállomási árból le kell vonni azokat a költségeket, amelyek az árunak az átadás helyétől a feladóállomásig történő szállításával és vasúti kocsiba rakásával kapcsolatban felmerülnek. A levonás összegét

* Megjelent a Budapesti Közlöny 1942. május 24.-i 118. számában.

a tényleges költségeknek megfelelően az eladó és vevő közösen állapítják meg.

(4) Abban az esetben, ha a termelési hely a feladóállomástól oly távol van, hogy a tölgy-cserzőkéregnek a feladóállomásig történő fuvarozása az Árelenőrzés Országos Kormánybiztosának 122.100/1941. A. K. számú rendeletében foglalt felhatalmazás alapján a törvényhatóságok első tisztviselői által megállapított fuvarozási díjaknak és a rendes munkamenetben átlagosan elszállítható mennyiségnek figyelembevételével q-ként 3.— P-nél többre kerül, a fuvar költségeknek a 3.— P-t meghaladó részét a feladóállomási árhoz külön hozzá lehet számítani; ez az ártöbblet azonban a feladóállomási ár 10%-át nem haladhatja meg. A vevő köteles az ilyen ártöbblettel vásárolt tételekről a M. Kir. Közellátási Hivatalnak a (2) bekezdésben tárgyalt bejelentéssel együtt jelentést tenni. A bejelentéshez a helyi körülmények részletes ismertetése mellett az ártöbblet felszámítását indokolandó és az eladó által is aláírt árvetést kell csatolni.

2. §. (1) A hazai termelésű, feldolgozatlan, légszáraz, jól kezelt — nem penészes — nem erősen mohos, sima, pikkelyektől mentes, kötözött lúcfenyő-cserzőkéreg legmagasabb ára feladóállomáson vasuti kocsiba rakva, q-ként 14.— P.

(2) Ha a lúcfenyő-cserzőkéreg átadása nem a feladóállomáson vasuti kocsiba rakva történik, az 1. §. (3) bekezdésében foglalt rendelkezéseket a lúcfenyő-cserzőkéregre is alkalmazni kell.

(3) Az 1. §. (4) bekezdésében foglalt rendelkezések a lúcfenyő-cserzőkéregre azzal az eltéréssel alkalmazhatók, hogy a feladóállomási árhoz a fuvar költségeknek q-ként 5.— P-t meghaladó része számítható hozzá.

(4) Amennyiben a lúcfenyő-cserzőkérgyet ürköbméterekben adják, illetve veszik át, 1 ürköbméter szabványosan rakott, feldolgozatlan lúcfenyő-cserzőkérgyet 110 kg-mal kell egyenlőnek venni.

3. §. (1) A cserzési célokra alkalmas gubacs legmagasabb ára a következő:

	I. oszt.	II. oszt.
	P/q.	
1. tóár	3.—	2.—
2. a beváltó telepére beszállított zöld áruért a gyűjtőknek fizetendő ár	20.—	17.—
3. a gyűjtőktől vásároló beváltó részére fizetendő ár (feladóállomáson, vasuti kocsiba rakva)	29.50	26.50

(2) Az (1) bekezdésben 2. pont alatt megjelölt eladásoknál I. osztályú gubacsnak tekintendő a füledéstől, továbbá nedvességokozta minőségi romlástól és idegen anyagoktól mentes, nyers (zöld) áru, legfeljebb 2—3% penésszel, II. osztályúnak pedig az I. osztályúnál gyengébb minőségű (nedvességtől, vagy más okból legfeljebb harmadrészben sérült) áru, legfeljebb 10% penésszel. A 3. pont alatti eladásoknál I. osztályú gubacsnak tekintendő a fényes, nedvességokozta minőségi romlástól és idegen anyagoktól mentes, szabványosan kezelt áru, legfeljebb 2—3% penésszel, II. osztályúnak pedig az I. osztályúnál gyengébb minőségű (nedvességtől, vagy más okból legfeljebb harmadrészben sérült) áru, legfeljebb 10% penésszel.

(3) Erdőbirtokosok (termelők stb.), ha a gubacs gyűjtését, szarítását és kezelését maguk végzik, a beváltó telepére beszállított gubacsért az (1) bekezdés 2. pontjában, a Magyar Bőripari Nyersanyagbeszerző és Elosztó Részvénytársaság, vagy bizományos részére feladóállomáson, vasuti kocsiba rakva átadott gubacsért az (1) bekezdés 3. pontjában megszabott árat számíthatják.

4. §. (1) A Magyar Bőripari Nyersanyagbeszerző és Elosztó Részvénytársaság által feldolgozó üzemek részére történő eladásnál a cserzőkéreg és a gubacs legmagasabb ára, feladóállomáson, vasúti kocsiba rakva, a következő:

1. zúzott (tört) tölgy cserzőkéreg q-ként	16.75 P
2. zúzott (tört) lucfenyő cserzőkéreg q-ként	19.50 P
3. I. osztályú gubacs q-ként	32.— P
4. II. osztályú gubacs q-ként	29.— P

(2) Az (1) bekezdésben megállapított árak az 1942. évi augusztus hó 1. napjától az 1943. évi május hó 1. napjáig bezárólag q-ként és havonként 10 fillérrel emelkednek.

(3) A zúzott (tört) tölgy- és lucfenyő cserzőkéreg minősítésére általában a Fakereskedelmi Szokványokban foglaltak irányadók.

(4) A Magyar Bőripari Nyersanyagbeszerző és Elosztó Részvénytársaság a cserzőkéreg és a gubacs vásárlásával megbízott bizományosaitól átvett tölgy- és lucfenyő cserzőkéregért az (1) és (2) bekezdésben meghatározott áraknál q-ként 25 fillérrel, a gubacsért pedig q-ként 40 fillérrel alacsonyabb árat köteles fizetni.

5. §. A rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1942. évi május hó 19-én.

A miniszter helyett:

Rozváczy Lajos s. k.
államtitkár.

(Dt.)

A m. kir. földművelésügyi miniszter 113.464/1942. számú felhívása a facipő fokozott használata tárgyában.

T.

Országos Erdészeti Egyesületnek,

Budapest.

A közellátásügyi miniszter úr a hozzám intézett átiratában a következőket közölte:

„A háború következtében a polgári lakosság ellátásának céljaira csak korlátozott mennyiségben áll bőryanag rendelkezésre. Ez a körülmény a lábbeligazdálkodás terén a legszigorúbb takarékoság érvényesítését követeli meg. Súlyt kell helyeznem ennél fogva arra, hogy a lábbelivel való takarékoság a mezőgazdasági munkásság körében is biztosítható. Ezért kívánatosnak tartom, hogy a mezőgazdaságban foglalkoztatottak minden olyan munkahelyen, ahol az lehetséges, bőrtalpu lábbeli helyett facipőt viseljenek.

A facipők terjesztésével a Lábbeli Központot (Budapest, V., Falk Miksa-u. 30. sz.) bízom meg. A facipők megrendelése ügyében a Lábbeli Központoz kell fordulni, amely a megrendelést a facipők előállításához továbbítja.”

Tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági munkásság lábbelivel való ellátását a szóbanlévő akció lehetővé teszi, felhívom Címet, hogy a facipők beszerzésének lehetőségéről az érdekképviselői között minél szélesebb körben felvilágosító munkát kifejteni és egyúttal a facipő használatát a háborús anyaggazdasági érdekekre tekintettel messzeemenően propagálni szíveskedjék.

Budapest, 1942. évi május hó 22-én.

A miniszter rendeletéből:

Herkély Tibor s. k.,
miniszteri tanácsos.

(737. sz. Dt.)

A m. kir. földművelésügyi miniszter 888.947/1942. számú felhívása az Államerdészeti Tisztviselők Gyermekének Nevelését Segélyező Alapból az 1942/43. tanévben kiosztható segélyek ügyében.

A m. kir. földművelésügyi minisztérium szolgálati ügyköréhez tartozó államerdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező Alapból az 1942/43. tanévre szóló segélyek az 1915. évi 104.197. szám alatt jóváhagyott szabályzat 8. §-ának 4. pontja értelmében az 1942. évi augusztus havában kerülnek kiosztásra.

Az idézett Szabályzat értelmében segélyben részesülhetnek az állami erdészethél (kincstári erdőknél — állami ellátásba vett községi stb. erdőknél, — az Erdészeti Kutató Intézetnél, — és a m. kir. alerdész szakiskoláknál) alkalmazott tényleges szolgálatban álló, nyugdíjazott és elhalt tisztviselőknek (erdőtiszteknek, erdészeti tanároknak, erdőszámvevőségi tisztviselőknek, üzemi tiszteknek, irodatiszteknek, valamint a nem rendszeresített állásokban alkalmazott erdőmérnököknek) mindkét nembeli gyermekei, illetőleg árvái, ha az alább felsorolt belföldi intézetek valamelyikének rendes tanulói közé az 1942/43. tanévre felvették, továbbá, ha az 1941/42. tanévben a tanulmányi előmenetelt igazoló bizonyítványaiban kitüntetett összes osztályzatuknak legalább fele kitűnő, jeles vagy jó.

Elégtelen osztályzat a segélyezést kizárja.

Tornából, énekből, valamint az egyes nem kötelező tantárgyakból nyert osztályzat az igényjogosultság megállapításánál nem jön számításba.

A kérvényhez az 1941/42. tanévről szóló iskolai végbizonyítványt kell csatolni, kivéve azt az esetet, ha a gyermek erről a tanévről ilyen bizonyítványt a saját hibáján kívül nem kaphatott, amely esetben kellő megokolással a még előbbi évi iskolai végbizonyítványt kell csatolni.

Azok a tanintézetek, melyeknek rendes tanulói a „Szabályzat” 21. §-a szerint segélyben részesíthetők, a következők:

A) *Fiúgyermekek részére:*

1. a műegyetem erdőmérnöki szakosztálya, 2. gimnáziumok, 3. reáliskolák, 4. a felső kereskedelmi iskolák, 5. tanítóképzők, 6. felső ipariskolák, 7. polgári iskolák, 8. tejipari szakiskolák, 9. földművesiskolák, és 10. kertészeti tanintézet.

B) *Leánygyermekek részére:*

1. leánygimnáziumok (liceumok), 2. országos magyar iparművészeti iskola, 3. tanító-óvónő és nevelőképzők, 4. női kereskedelmi tanfolyam, 5. felső női ipariskola, 6. felső leányiskolák, 7. polgári leányiskolák és 8. kertészeti tanintézet.

C) *Mindkét nembeli gyermekek részére:*

1. az elemi iskolák azzal a korlátozással, hogy az azokat látogató gyermekek segélyben csak akkor részesülhetnek, ha megfelelő helybeli tanintézet hiányában házon kívül másutt kénytelenek tanulni. Atyátlan, anyátlan árvák minden esetben szülői házon kívüli tanulóknak tekintenek.

2. Siketnémák, vakok stb. oktatására szolgáló győgyopedagógiai intézetek éspedig tekintet nélkül a gyermekek életkorára és előképzettségére.

3. Az Intéző Bizottságnak a Szabályzat 21. §. 3. pontja alapján hozott határozata értelmében az 1942/43. tanévben bármely egyetem és főiskola.

Más intézetek tanulói, — a fentebb felsorolt tanintézetek rendkívüli vendég és magántanulói, nemkülönbén a különböző időszaki (téli, esti, stb.) tanfolyamok hallgatói segélyben nem részesíthetők.

A segélyek adományozása a folyamodó tisztviselő, illetőleg árva vagyoni viszonyainak számbavételével történik. Egyenlő igényjogosultság mellett előnyben részesülnek az árvák és azok a tisztviselők, kiknek több ellátatlan gyermekük van, vagy akiknek hivatali székhelyén tanintézet nincsen.

A tisztviselők indokolt esetben nemcsak egy, hanem két vagy több gyermek után is részesülhetnek segélyben.

A segély a Szabályzat értelmében mindenkor csak egy-egy tanévre szól. A segélyben részesülő a következő tanévben is részesülhet segélyben, de csak új kérvény alapján.

Az alap a segélyeket két félévi részletben szolgáltatja ki, de csak abban az esetben, ha a gyermek tényleg a fent elősorolt tanintézetek valamelyikében tanul és ha a gyermeknek az illető tanintézetben történt felvétele megfelelően igazoltatik.

A segélyezés iránt benyújtott kérvényben okvetlenül ki kell tüntetni a folyamodó évi fizetését, illetőleg nyugdíját, összes ellátatlan gyermekeinek számát és korát, a tanintézetet, melyet látogatni fognak, az esetleg élvezett ösztöndíj, vagy más ilyenmő állandó segélyek összegét s a kérvényhez csatolni kell a segélyezendő gyermekek legutolsó iskolai bizonyítványait, nemkülönbén a szülők vagyoni állásáról szóló hatósági bizonyítványt, illetőleg atyátlan-anyátlan árváknál az árvaszék igazolványát.

Ha a kérvényekhez szükséges iskolai bizonyítványok, vagy egyéb okiratok, illetve azoknak közjegyző, vagy valamelyik államerdészeti hatóság által hitelesített másolatai valamely körülmény miatt egyidejőleg csatolhatók nem volnának, a kérvényt az alább kitűzött határidőre iskolai bizonyítvány stb. nélkül is feltétlenül be kell nyújtani és az iskolai bizonyítványt vagy egyéb okiratot azoknak megszerzése után pótlólag bemutatni. A határidőn túl beérkező kérvények a Szabályzat 31. §-a értelmében figyelembe nem vétetnek.

Felhívom az érdekelt szülőket, illetőleg gyámokat, hogy az alábbi nyerhető segélyek adományozására irányuló bélyegtelen kérvényüket: „Államerdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező Alap Intéző Bizottságához“ (Bpest, V. ker., Kossuth Lajos-tér 11. sz., III. em., 314. ajtó) címezve továbbítás céljából a lakóhelyükön lévő, vagy ehhez legközelebb fekvő valamelyik állami erdészeti hatóságnak adják át, vagy közvetlenül postán maguk küldjék el, de mindenesetre oly időpontban, hogy a kérvény legkésőbb július hó 9-én Budapesten rendelkezési helyén legyen.

Budapest, 1942. évi május hó 15-én.

**Az Államerdészeti Tisztviselők Gyermekeinek Nevelését Segélyző
Alap zárószámadása az 1940/1941. évről.**

I. Zárókimutatás.

S z á m l a	Forgalom		Egyenleg		Mérleg		Eredmény	
	Tartozik	Követel	Tartozik	Követel	Tartozik (vagyon)	Követel (teher)	Tartozik (valódi kiadás)	Követel (valódi bevétel)
	pengő f	pengő f	pengő f	pengő f	pengő f	pengő f	pengő f	pengő f
Tőkeszámla.....	—	35.615 44	—	35.615 44	—	35.615 44	—	—
Mérlegszámla.....	35.615 44	35.615 44	—	—	—	—	—	—
Eredményszámla ...	—	—	—	—	—	—	—	—
Postatakarékpénztár	63.013 42	19.827 17	43.186 25	—	43.186 25	—	—	—
Orsz. Földhitelintézet	36.455 14	7 14	36.448 —	—	36.448 —	—	—	—
Értékpapír-számla ..	34 40	—	34 40	—	—	—	—	—
Idegen pénzek.....	190 —	190 —	—	—	—	—	—	—
Segélyszámla	166 70	—	166 70	—	—	—	166 70	—
Kezelési költség....	2.134 40	—	2.134 40	—	—	—	2.134 40	—
Járulék- és adomány- számla	29 91	61.046 72	—	61.016 81	—	—	—	61.016 81
Kamatjövedelem ...	—	1.840 80	—	1.840 80	—	—	—	1.840 80
	154.142 71	164.142 71	98.473 05	98.473 05	—	—	—	—
Tiszta vagyon gyarapodás 1939. VII. 1—1940. XII. 31-ig						44.053 21	44.053 21	
					79.668 65	79.668 65	62.857 61	62.857 61
Tiszta vagyon 1940. december 31-én						79.668 65		

*II. Az 1939/40. évi tiszta jövedelem s az alap- és tartalék-
tőkét megillető 1/5-öd rész kiszámítása.*

a) Valódi bevétel 1939. VII. 1—1940. XII. 31-ig:	P
1. Járulékok és adományokból befolyt.....	61,016·81
2. Gyümölcsöző tőkék kamataiból befolyt.....	1,840·80
3. Vegyes bevételekből befolyt	—
Valódi bevételek összesen.....	62,857·61
b) Valódi kiadások:	
1. Kezelési kiadások	2,134·40
2. Segélyek	16,670·—
Valódi kiadások összesen.....	18,804·40

Összehasonlítás:

Valódi bevételek összege.....	62,857·61
Valódi kiadások összege.....	18,804·40
Tiszta jövedelem	44,053·21

A tiszta jövedelem $\frac{1}{5}$ -e $44,053 \cdot 21 : 5 = 8,810 \cdot 64$ P.

Maradna tehát kiosztható $44,053 \cdot 21 - 8,810 \cdot 64 = 35,242 \cdot 57$ P.

Mivel pedig a segélyek csak egész pengőben osztatnak ki, az 57 fillér is a tőkésítési összeghez csatolandó, ennélfogva az alap- és tartaléktőkére esik ebben a költségvetési évben a szabályzat 17. §-a alapján 8,811·21 P.

III. Az alaptőke nyilvántartása.

P

Maradvány 1938/39. évről (1939. VII. 1.)	18,667·31
Hozzá az 1939/40. évi jövedelem $\frac{1}{6}$ -öd részének az alaptőkére eső része	8,732·69
Összesen	27,400·—
Mivel azonban a segélyösszegek az 1940. évi június hó 1-től kezdve csak félévenként oszthatnak ki, az 1940/41. tanév második félévi segélyeire fenntartott összeg levonása után fennmaradó összegből az alaptőkéhez csatolhatik	5,600·—
Az alaptőke maradványa az 1939/40 év végén	33,000·—

IV. A tartaléktőke nyilvántartása.

Maradvány 1938/39. évről (1939. VII. 1.)	16,948·13
Hozzá az 1939/40. évi jövedelem $\frac{1}{6}$ részének a tartaléktőkére eső része	78·52
Hozzá az 1939/40. évben megszüntetett segélyek összegét	430·—
Összesen	17,456·65
Az 1940/41. tanév II. félévi segélyeire fenntartott összeg levonása után fennmaradó összegből a tartaléktőkéhez csatolhatik	15,038·—
A tartaléktőke maradványa az 1939/40. év végén	32,494·65

V. Folyó kezelés.

Saját tőke, mely egyben tiszta vagyon, 1939/40. év végén	79,668·65
levonva az alaptőkére eső részt (III. szerint)	33,000·—
és a tartaléktőkére eső részt (IV. szerint)	32,494·65
Marad folyó kezelésre	14,174·—

VI. A segélyek nyilvántartása.

Az 1939/40. évben engedélyezett (3. félévre)	17,730·—
Megszüntetés az év folyamán	430·—
Marad	17,300·—
Kifizetés 1939. július 1-től 1940. dec. 31-ig	16,670·—
Marad hátralék 1939/40. év végén	630·—
Az 1940/41. tanév II. félévére kiosztható	14,174·—

E zárszámadást megvizsgáltuk, s az alap főkönyvével, számlakönyvével, valamint a számadási okmányokkal egyezőnek és helyesen összeállítottnak találtuk.

Budapest, 1941. évi február 28.

vitéz *Marsóy Ferenc* s. k.,
miniszteri tanácsos.

Földes Tibor s. k.,
miniszteri tanácsos.

dr. *Ajtai Sándor* s. k.,
miniszteri tanácsos, az Alap előadója.

Csiszár Pál s. k.,
miniszteri számellenőr., az Alap számvivője h.

HIRDETMEY

az állami erdei facsemete- és suhángkiszolgáltatás feltételeiről.

Az államerdészeti csemetekertek facsemete- és suhángfeleslegei az 1942. év őszen és az 1943. év tavaszán az ezeket igénylő birtokosoknak az alábbi feltételek mellett fognak kiszolgáltatni:

I. alföldi erdők, fasorok, szélfogópászta és facsoportok telepítésére, továbbá az ország bármely részén lévő kopár és vízmosásos terület beerdősítésére és végül a Balaton közvetlen környékéről a kiszedési, indokolt esetben a csomagolás és vasúti állomásra való szállítási költségeinek elengedésével ingyen,

II. erdőterületek vágásainak és tisztásainak beerdősítésére, továbbá egyéb fásítási célra **erdei facsemete és suháng a megállapított ár, valamint az esetleg felmerülő csomagolási és vasúthoz való szállítási költségek megtérítése ellenében,**

III. az 1935. évi IV. t.-c. 294. §-ának hatálya alá tartozó önkéntes erdőtelepítésekre, ha a földtulajdonos a beerdősíteni kívánt területnek a törvény hatálya alá tartozó erdőkénti törzskönyvezéséhez előzetesen hozzájárul, erdei facsemete az államerdészeti csemetekertekben kiszedve teljesen díjmentesen,

IV. méltánylást érdemlő esetekben az I. alatt részletezett területek erdősítéséhez és fásításához szükséges erdei facsemete és suháng a vasúti szállítási költségek elengedésével szolgáltatnak ki.

A csemete, suháng ára és kiszedési költsége:

Tétel	F A F A J	E Z E R D A R A B					E G Y D A R A B			
		1 éves	2 éves	3-4 éves	2 éves	3 éves	I. osztályú	II. osztályú		
		iskolázatlan magányi csemete			iskolázott csemete		suháng			
		Á R A P E N G Ő B E N								
1.	Erdei-, feketefenyő...	6.—	9.—	12.—	12.—	16.—	—	—		
2.	Luc-, vörösfenyő	8.—	12.—	13.—	13.—	17.—	—	—		
3.	Tölgy, cser	12.—	15.—	—	—	—	} 0.50	} 0.30		
4.	Akác	9.—	12.—	—	—	—				
5.	Gledicsia, sophora, eprfa	9.—	12.—	—	—	—				
6.	Juhar, kóris, szil, nyír	10.—	14.—	—	—	—				
7.	Celtisz, koelreutheria	10.—	12.—	—	—	—				
8.	Hárs	25.—	40.—	—	—	—				
9.	Amerikai dió	14.—	20.—	—	—	—				
10.	Vadgesztenye	10.—	14.—	—	—	—				
11.	Szelíd gesztenye, szelíd dió, gyümölcsvadoncok	30.—	45.—	—	—	—				
12.	Maclura	15.—	20.—	—	—	—				
13.	Fűz-, nyár-, eleagnus- és tamariska-dugvány, síma	6.—	—	—	—	—				
14.	Fűz-, nyár-, eleagnus- és tamariska-dugvány, gyökeres	10.—	14.—	—	—	—				
15.	Egyéb fafajok	20.—	30.—	—	—	—			1.00	0.60

A fenti árakban a csemete és suháng kiszedési költsége, mely ezer darabonként fenyőcsemeténél 2.50 P, lombfacsemeténél 3.50 P, suhángoknál darabonként 15 fillér, már bennfoglaltatik.

Csomagolási és a felvevő vasúti állomáshoz való fuvarozási költség ezer darab csemete után 3.— P, egy csomag suháng után 4.— P (a fenti árakban nem foglaltatnak benn).

Az 1942. évi őszi erdősítésekhez szükséges facsemetét és suhángot legkésőbb 1942. évi július hó végéig, az 1943. évi tavaszi ültetésekhez szükséges facsemetét és suhángot pedig legkésőbb 1942. évi október hó végéig az ültetés helyére illetékes m. kir. erdőigazgatóságnál, vagy a m. kir. erdőfelügyelőségénél szóban vagy írásban kell igényelni. Alföldfásítási célra 5000 darabot meg nem haladó csemetemennyiséget a községi előjáróság útján is lehet igényelni.

Az igénylésben meg kell jelölni a beültetendő terület helyét (község, dűlő), minőségét (kopár, vízmosásos, futóhomokos terület, vágás, tisztás, stb.), kiterjedését, a szükséges csemete, illetőleg suháng fajtát, korát és mennyiségét, az ültetés idejét (1942. év őszi, vagy 1943. év tavaszi), a jelentkezőnek vagy megbízottjának pontos címét (lakóhely, utolsó posta) és végül, hogy a csemete, illetőleg suháng a közölt (I—IV.) feltétel melyike szerint volna kiszolgáltatandó.

Elkésetten, valamint a földművelésügyi minisztériumhoz közvetlenül, vagy más hatóságokhoz benyújtott igénylések figyelembe vételni nem fognak.

Azok, akik a kiutalványozott csemetét, vagy suhángot ok nélkül visszautasítják, vagy nem arra a célra használják fel, amelyet megjelöltek, a jövőben állami csemetét nem kaphatnak.

Az 1935. évi IV. t.-c. alapján állami ellátás alatt álló erdő- és kopár területek birtokosai részére szükséges facsemete kiutalványozása iránt a m. kir. erdőigazgatóságok ezentúl is hivatalból intézkednek.

A csemeték és suhángok tavasszal, március és április hónapban, ősszel pedig október és november hónapban fognak kiadatni, illetőleg szétküldetni.

Budapest, 1942. évi május hóban.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

(761. sz.)

89.000/1942. I/B.—3. szám.

HIRDETMÉNY.*

A 44.000/1941. F. M. számú rendelet alapján az 1941/42. évi fűtési idényre kiadott zöldnyomású tűzifaszállítási igazolványok érvényességi határidejének a megállapítása tárgyában.

Köznírré teszem, hogy a 44.000/1941. F. M. számú rendeletem alapján az 1941/42. évi fűtési idényre kiadott zöldnyomású tűzifaszállítási igazolványok érvénye 1942. évi július hó 31-ével megszűnik.

Az említett határidő letelte után tehát a közforgalmi, valamint fuvarozási vállalatok és vállalkozók tűzifaszállítását csak az 1942/43. évi fűtési idényre 1942. évi május 20-tól érvényessé váló új kéknymomású tűzifaszállítási igazolvánnyal vehetik át.

A fel nem használt zöldnyomású tűzifaszállítási igazolványok helyett kéknymomású tűzifaszállítási igazolványt díjmentesen csak abban az esetben adok ki, ha az illetékes m. kir. erdőfelügyelőség igazolja, hogy a fatermelő a kicserélni kért tűzifaszállítási igazolványon feltüntetett mennyiségű régi (1940/41. évi) termelésű tűzifával rendelkezik.

Budapest, 1942. évi május hó 19-én.

M. Kir. Földművelésügyi Miniszter.

(695. sz.)

(25.341/1942. I/B.—2. szám.)

* Megjelent a Budapesti Közlöny 1942. évi május hó 20-i 114. számában.

Felelős kiadó: dr. Mihályi Zoltán.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest. Felelős: Györy Aladár igazgató.